

Као и у питању људских права и слобода, и овде код судова и уопште правосуђа постоји и жеља да се створе и међународни стандарди и механизми заштите људских права. Тако је усвојена Универзална декларација о независности правосуђа (јуна 1983. год. у Монтреалу, на Првој светској конференцији о независности правосуђа) којом су постављени темељи рада међународних судова (и других правосудних органа) и уређена питања везана за избор, статус и рад међународних судија.

2. ОСНОВНА НАЧЕЛА О СУДОВИМА У УСТАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2006. ГОДИНЕ

Као што је поменуто, устави се не баве детаљним регулисањем судске материје, већ то препуштају закону. Они се, сходно својој природи, баве само начелима на којима почива судски систем, а та начела закони разрађују и претачу у конкретне судске норме. Тако поступају и српски постсоцијалистички устави, па и овај најновији од 2006. године који утврђује низ тих начела о судовима а то су тековине и вредности које познају и прихватају све демократске земље (и устави) и које су услов постојања правне државе и владавине права. Међу тим уставним начелима која су прихваћена у Републици истичу се следећа:

а) Самосталност и независност судова

То је основно начело сваког устава па и нашег, српског, и од њега се полази при успостављању и изградњи модерног (демократског) судског система сваке земље. Зато се и каже да нема правне државе без независног и самосталног судства које је потчињено само уставу и закону. Самосталност судства значи да је то посебна и издвојена власт од других – законодавне и извршне и да њу врше посебни судски органи, што треба да буде и гаранција да се у једној земљи остварује систем поделе власти у коме се посебне власти не мешају једна другој у вршењу њених послова. Шта више, извршна власт али и сви други субјекти у друштву (држави) су дужни да поштују извршну судску одлуку. Независност судова (судства) значи да нико нема право да се меша у рад суда и доношење његових одлука и да је суд ослобођен утицаја било које друге власти. Суд је дужан да суди само на основу Устава, закона и других општих аката, дакле, да примењује право, а не да ради и суди по вољи или наредби партије или актуелне политике коју оличава било влада (извршна власт) или парламент